

Kantaverkkopalvelut ja -suunnittelu / Laasonen
Minna

5.6.2024

Julkinen

Fingridin neuvottelukunnan kokous 2/2024

Aika torstai - perjantai 30.-31.5.2024

Paikka Hollanti

Läsnä	Stefan Damlin, pj Jouni Haikarainen Sami Kervinen Juha Keski-Karhu Lauri Laine Herkko Plit Olli Sirkka Jyrki Tammivuori Jussi Jyrinsalo Asta Sihvonen-Punkka Minna Laasonen, siht.	Vaasan Sähkö Oy Lahti Energia Oy PKS Sähkönsiirto Oy Väre Oy Nurmijärven Sähkö Oy P2X Solutions Oy Helen Oy Caruna Oy Fingrid Oyj Fingrid Oyj Fingrid Oyj
-------	--	---

Poissa	Petri Hyyryläinen Jeri Loikkanen Petra Lundström Pirita Mikkanen	UPM Communication Papers Oy Neoen Suomi Oy Fortum Oyj Metsä Board Oyj
--------	---	--

1 Avaus, läsnäolijoiden ja asialistan toteaminen

Puheenjohtaja Stefan Damlin avasi Fingridin neuvottelukunnan kokouksen. Todettiin kokouksen läsnäolijat ja hyväksyttiin asialista.

Keskusteltiin lyhyesti neuvottelukunnan edellisen päivän vierailusta Groningenin vetylaaksoon. Sovittiin puheenjohtajan ehdotuksesta, että kerätään neuvottelukunnan jäsenten huomioita ja näkökulmia vierailusta kokouksen palautekyselyn yhteydessä.

Puheenjohtaja Stefan Damlin on kutsuttu Fingridin hallituksen kesäkuun kokoukseen kertomaan asiakkaan näkökulmasta ja neuvottelukunnan työstä. Hän pyysi neuvottelukunnan jäseniä toimittamaan mahdollisia esiin nostettavia asioita tai huomioita viimeistään kolme päivää ennen kokousta.

2 Edellisen kokouksen muistio – päätös

Hyväksyttiin neuvottelukunnan vuoden ensimmäisen kokouksen 26.3.2024 muistio.

3 Fingridin ajankohtaiset

Tiukan kokousaikataulun vuoksi toimitusjohtaja Asta Sihvonen-Punkka kävi läpi Fingridin ajankohtaiset jo torstaina 30.5.2024 bussimatalla Amsterdamista Groningeniin.

Suomen sähköjärjestelmään on viime vuosina liitetty valtavasti tuulivoimaa suhteessa sähköjärjestelmän kokoon. Tämä käy ilmi WindEuropen julkaisemista vuosikatsauksista

Kantaverkkopalvelut ja -suunnittelu / Laasonen
Minna

5.6.2024

Julkinen

(Wind energy in Europe 2022 ja 2023). Tahti on jatkunut lähes samana: kuluvana vuonna on otettu käyttöön jo n. 500 MW uutta tuulivoimaa.

Sähkömarkkinoiden muutosten vuosi on jo kovassa vauhdissa. aFRR energiamarkkina on tulossa käyttöön 12.6.2024. Päivänsisäisten energiamarkkinoiden huutokauppa aloitetaan 13.6.2024. Syksyllä on vuorossa siirtyminen FlowBased-kapasiteettilaskentaan ja 15 minuutin mFRR-energiamarkkinoihin.

Voimalaitosten ja sähkövarastojen järjestelmäteknisten vaatimusten päivittäminen on käynnissä. Tämä on välttämätöntä, koska Suomen sähköjärjestelmä on muuttunut valtavasti sen jälkeen, kun edelliset versiot otettiin käyttöön vuosina 2018 ja 2019. Lähes kaikki uudet voimalaitokset ovat suuntaajakytkettyjä ja uusilla vaatimuksilla pyritään mm. varmistamaan, että nämä toimivat stabiilisti kaikissa tulevaisuuden käyttötilanteissa ja häiriöissä. Uusissa vaatimuksissa huomioidaan myös saman liittymispisteen taakse liitettävät eri tuotantomuodot ja sähkövarastot, eli nk. hybridivoimalaitokset. Tavoitteena on saada uudet vaatimukset voimaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

OL3 järjestelmäsuojaan liittyvässä kiistassa Fingrid on toimittanut Energiavirastolle sen tammikuussa 2024 velvoittamat OL3 järjestelmäsuojan kustannusten osalta soveltamansa maksujen määräytymisperusteet. Loppukevään aikana odotetaan markkinaoikeuden välipäätöstä TVO:n prosessuaalisesta asemasta sekä välipäätöstä Fingridin uuteen pyyntöön Energiaviraston päätöksen toimeenpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä. Neuvottelutoimikunta toivoi keskustelussa, että rakentavia ja avoimia neuvotteluja TVO:n kanssa voitaisiin vielä jatkaa haastavasta tilanteesta huolimatta.

Uudet tasevastaavien ehdot ovat tulossa voimaan 30.11.2024. Energiavirasto muokkasi tasevastaavien ehtojen vahvistuksen yhteydessä niitä siten, että mm. tasevastaavan vakuuden määrä pienenee nyisestä huomattavasti. Tämän seurauksena yksittäisen tasevastaavan ongelmatilanteessa realisoituva kustannus katetaan todennäköisesti yhteisvastuullisesti. Fingrid on valittanut Energiaviraston päätöksestä markkinaoikeuteen. Fingrid on käynnistänyt kuulemisen tasevastaavien ehdoista (10.5.-10.6.). Ehtoihin on lisätty mahdollisuus lisävakuuksien asettamisesta sekä vakuuden asettamisaika.

EU-vaalit ovat käynnissä, vaaleissa valitaan uusi parlamentti vuosille 2024-2027. Kantaverkkoyhtiöiden järjestö Entso-E on valmistautunut parlamentin seuraavalle kaudelle sopimalla parlamentille ehdotettavista neljästä priorisoitavasta kokonaisuudesta:

1. Turvallista ja tehokasta eurooppalaista sähköjärjestelmää tukevan lainsäädäntökehityksen säilyttäminen.
2. Energiaturroksen vaatimien verkkoinvestointien varmistaminen
3. Sähkön riittävyys- ja joustotarpeiden tunnistaminen ja näiden vaatimien toimenpiteiden varmistaminen
4. Hiilineutraalin Euroopan markkinamalliin siirtymisen viimeistely.

Kantaverkkopalvelut ja -suunnittelu / Laasonen
Minna

5.6.2024

Julkinen

4 Vetyinfrastruktuurikehityksen tilannekatsaus

Heli Virkki ja Marko Jantunen Gasgrid Finland Oy:stä osallistuivat neuvottelukunnan mukana vierailulle Groningenin vetylaaksoon. Heli Virkki esitteli neuvottelukunnan kokouksessa perjantaina 31.5.2024 Suomen vetyinfrastruktuurikehityksen tilannetta.

Gasgrid Finlandin tavoitteena on toteuttaa kasvualusta hiilineutraalin yhteiskunnan mahdollistaville kaasuille. Heidän strategiansa toteutus perustuu viiteen painopisteeseen: joustavan monikaasualustan kehittäjä, vetytalouden yhdistäjä, investointien kiihdyttävä, vastuullinen vaikuttaja sekä edelläkävijöiden kasvattaja. Näyttää sille, että Suomessa alueet ovat jo hyvin valmistautuneita vetytalouteen ja alueille on rakennettu arvoketjuja. Myös erilaisten hankkeisiin liittyvien sidosryhmien kanssa on käyty keskustelua.

Koko energiainfrastruktuurin suunnittelussa skenaariot ovat tärkeä työkalu ja tehokkaaseen toteutukseen vaaditaan hyvin toimivaa Gasgrid Finland – Fingrid -yhteistyötä. Suomella on erinomaiset lähtökohdat: meillä on kilpailukykyistä uusiutuvaa energiantuotantoa ja biogeenistä hiilidioksidia sekä vahva kantaverkko ja toimivat sähkömarkkinat. Kun tähän yhdistetään energian siirto vetynä tuotannon ja kulutuksen välillä vetyputkilla, mahdollistaa se uuden vientiteollisuuden syntymisen. Skenaariotyön perusteella näyttäisi sille, että vetyä riittäisi paitsi kotimaiseen jatkojalostukseen, myös vientiin.

Gasgrid Finland on toteuttanut markkinaselvityksen vetytalouden tuleville teollisille toimijoille. Selvityksessä on kerätty tietoa liittyen käynnissä ja suunnitteilla olevista projekteista vetyinfrastruktuurin suunnittelun pohjaksi, jotta se vastaisi toimijoiden tarpeita. Selvityksen tavoitteena on ollut arvioida teollisuuden vetyinvestointihankkeiden kehitystä, selvittää teollisuustoimijoiden kiinnostusta liittyä tulevaisuuden vetyinfrastruktuuriin ja vahvistaa kiinnostusta vetyinfrastruktuurin kehittämiseen Suomessa. Markkinaselvitystä käytetään vetyinfrastruktuurin reittisuunnittelun pohjana. Ensi vuoden alussa pyritään aloittamaan hankkeen vaatima luvittaminen. Tavoitteena on, että investointipäätös voitaisiin tehdä 2026 ja käyttöönotto vuonna 2030.

Neuvottelukunta keskusteli vilkkaasti aiheesta ja Gasgrid Finlandin työtä pidettiin arvokkaana sekä kotimaisten että ulkomaisten toimijoiden näkökulmasta. Pidettiin tärkeänä, että myös poliittiset päättäjät ja valtiovarainministeriö ymmärtävät mitä mahdollisuuksia vetytalous tarjoaa Suomen talouskasvulle. Koko vetytalouden arvoketju sisäisistä teollisista investoinneista aina sähköntuotannosta ja sen siirtoinfrastrukturaaliseen tuotantoon, jatkojalostukseen ja varastointiin vaativat toteutuessaan valtavia investointeja, kymmeniä miljardeja – mistä saadaan rahat näihin? Huolta herätti lisäksi mm. ympäristön vaikutusten arviointiin tarvittavien resurssien riittävyys Suomessa, kun samoja resursseja tarvitaan myös sähköverkkoinvestointeihin.

Sovittiin, että aiheeseen palataan neuvottelukunnan vuoden viimeisessä kokouksessa tilannekatsauksen muodossa.

Kantaverkkopalvelut ja -suunnittelu / Laasonen
Minna

5.6.2024

Julkinen

5 Merituulivoiman mahdollisuudet liittyä kantaverkkoon

Johtaja Jussi Jyrinsalo kertoi merituulivoimaselvityksen tilanteesta. Selvitys on julkaistu toukokuussa ja se on parhaillaan konsultaatiossa kesäkuun loppuun saakka. Selvityksen tavoitteena on tuoda realismia hankkeille tarjoamalla konkreettisia 2030-luvulla toteutettavia merituulipuistojen liityntäpisteitä vajaan 8 GW verran. Toteutus vaatisi sähköverkon vahvistuksia Pohjanmaalle ja Länsi-Suomeen, eivätkä nämä sisälly Fingridin nykyiseen investointiohjelmaan. Vahvistuksia aletaan valmistella, mikäli merituulihankkeet lähtevät realisoitumaan. Hybridiliitynnät, eli sähkökulutuksen sijoittaminen lähelle isoja merituulipuistoja, olisivat hyvä ratkaisu sekä liittyjän että kantaverkon näkökulmasta, ja näitä olisi mahdollista toteuttaa nopeammallakin aikataululla.

6 Itä-Suomen verkon vahvistaminen

Itä-Suomen kantaverkon vahvistaminen on ollut paljon julkisuudessa esillä viime aikoina. Johtaja Jussi Jyrinsalo kertoi, että tällä hetkellä Itä-Suomessa on vapaata liityntäkapasiteettia tarjolla enemmän kuin Länsi-Suomessa. Fingrid vahvistaa verkkoa Itä-Suomessa tarpeen mukaan, ensimmäisessä vaiheessa toteutettavana yhteytenä voisi olla Huutokoski-Kontiolahti 400 kV yhteys. Kehittäminen on tärkeää toteuttaa yhdessä Itä-Suomen toimijoiden kanssa ja mm. verkkoyhtiöiden välistä yhteistyötä voitaisiin enemmän nostaa esiin myös esim. yhteisellä viestinnällä. Tällä hetkellä valmistellaan suunnitelmia, jotta voidaan edetä sujuvasti investointeihin mikäli alueen hankkeet näyttäisivät konkretisoituvan.

7 Muutosehdotukset Fingridin kantaverkkopalvelun maksurakenteeseen

Johtaja Jussi Jyrinsalo esitteli Fingridin suunnittelemaa muutosehdotuksia kantaverkkopalvelun maksurakenteeseen. Neuvottelukunnan vuoden 2023 kesäkuun matkakokouksessa tehtiin kantaverkon riittävyteen liittyviä ryhmätöitä, joista saatiin pohjaa uusien ratkaisujen suunnitteluun. Ryhmätöiden tuloksissa pidettiin luontevana, että Fingridillä on mahdollisuus pyrkiä ohjaamaan sähkönkulutusta ja -tuotantoa kantaverkon näkökulmasta oikeisiin paikkoihin. Tämän jälkeen asiaa on työstetty ja lähiaikoina on tulossa ”Verkossa on ruuhkaa” -julkaisu. Aiheesta järjestetään myös sekä asiakastoimikuntien jäsenille suunnattu että yleinen asiakaswebinaari. Suunnitelma on tulossa myös konsultaatioon, joka kestää elokuulle.

Suunnitelman taustalla on sähkönkulutuksen ja -tuotannon keskittyminen eri alueille: tuotanto keskittyy Pohjois- ja Länsi-Suomeen ja kulutus Etelä-Suomeen. Tästä seuraa pohjois-etelä -suuntaisten siirtotarpeiden kasvaminen. Suurimpien ennustettujen siirtotehojen pysyvyys on kuitenkin melko pieni. Suurimpien siirtotarpeiden huomioiminen siirtokapasiteetissa tarkoittaisi isoja ja pitkäkestoisia verkkoinvestointeja ja samalla mahdollisia viivästyksiä asiakkaiden liittämiseen. Siirtoverkkoa rakennetaan koko ajan lisää, mutta koska johtohankkeiden kesto on pitkä, parhaimmillaankin n. 8 vuotta, siirtokapasiteetti ei kasva samaa tahtia kuin siirtotarpeet.

Kantaverkkopalvelumaksurakenteeseen ehdotetaan kolmea muutosta:

1. Liittymismaksu määräytyy välittömien liittämiskustannusten lisäksi liittymän sijainnista ja tehosta. Sijainnin ja tehon mukaan määräytyvä maksukomponentti

Kantaverkkopalvelut ja -suunnittelu / Laasonen
Minna

5.6.2024

Julkinen

veloitetaan myös suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyjiltä. Ylijäämäisellä alueella maksu kohdistuisi sähkön tuotantoon ja alijäämäisellä alueella kulutukseen. Kertaluonteinen liittymismaksu kohdistuu vain uusiin liittyjiin.

2. Asiakkailla on mahdollisuus valita nykyisen palvelutason lisäksi nk. joustava palvelutaso. Tässä Fingridillä on oikeus rajoittaa joustavan palvelutason kohteiden sähkönkulutusta tai -tuotantoa rajallinen määrä vuoden tunneista. Lisäksi asiakkaalla on velvollisuus tarjota kohteensa siirtojen hallinnan markkinapaikalle tai reservimarkkinoille.
3. Asiakkaalla on mahdollisuus valita rajoitettu liityntä, jossa paikalliset verkon ruuhkautumistilanteet (esim. vikatilanteissa) ratkaistaan asiakkaan sähkönkulutuksen tai -tuotannon rajoituksella. Tällä ratkaisulla on mahdollista nopeuttaa liityntöjen toteuttamista. Ratkaisua on jo käytetty väliaikaisiin tarpeisiin, mutta myös pysyvä rajoitus voisi tulla kyseeseen, mikäli tämä on kansantaloudellisesti järkevää eikä ole asiakkaalle kohtuuton.

Kantaverkkopalvelun muutosehdotuksen tavoitteena ei ole kerätä lisää kantaverkkomaksuja, vaan kohdistaa maksuja suhteessa enemmän kantaverkon investointeja vaativiin liittyjiin.

Neuvottelukunta keskusteli ehdotuksista ja totesi, että yleisesti ehdotukset ovat askeleita oikeaan suuntaan. Toivottiin kuitenkin käytännön toteutukseen ennakoitavuutta: esim. varoitus tarvittavista rajoituksista olisi hyvä saada mahdollisimman aikaisin, jotta asiakkaalla on aikaa varautua siihen.

8 Muut asiat

Sihteeri lähettää kokouksen jälkeen sähköpostilla linkin kokouksen tyytyväisyyskyselyyn.

Stefan Damlin
puheenjohtaja

Minna Laasonen
sihteeri